

Naturreservatet Prästängsuddens lövskog

Fastställd 2000

Länsstyrelsen Östergötland

FÖRSLAG TILL SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET PRÄSTÄNGSUDDENS LÖVSKOG

Skötselplanen gäller utan tidsbegränsning. En översyn bör göras senast om 10 år för att bedöma behovet av revidering. Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen 1999. Planförfattare har varit Maria Taberman.

<u>Innehållsförteckning</u>	Sid
A. Allmän beskrivning	
1. Administrativa data	3
2. Grund för beslutet, ändamål och reservatsföreskrifter	3
3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden	4
3.1 Naturbeskrivning	
3.2 Kulturhistoriska förhållanden	
3.3 Nuvarande markanvändning	
3.4 Tillgänglighet	
3.5 Slitage- och störningskänslighet	
3.6 Källuppgifter	
B. Plandel	
1. Disposition och skötsel av mark	6
1.1 Övergripande mål	
1.2 Skötselområden	
1.3 Jakt	
1.4 Utmärkning av reservatets gräns	
2. Anordningar för rekreation och friluftsliv	7
2.1 Övergripande mål	
2.2 Riktlinjer och åtgärder	
2.2.1 Information	
2.2.2 Anordningar för friluftslivet	
2.2.3 Renhållning	
3. Tillsyn	7
4. Dokumentation och uppföljning	7
4.1 Dokumentation och inventering	
4.2 Uppföljning	
5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen	8
5.1 Ekonomisk utredning	
5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen	
Bilagor	
1. Utdrag ur topografiska kartan	
2. Utdrag ur ekonomiska kartan, skötselområde	
3. Karta över anordningar för besökare	
4. Utredning av kostnader för naturvårdsförvaltningen	

A. ALLMÄN BESKRIVNING

1. Administrativa data om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Prästängsuddens lövskog
Objektnummer:	05-02-093
Kommun:	Finspång
Socken:	Skedevi
Lägesbeskrivning:	Ca 1 km norr om Skedevi kyrka vid Tisnarens strand
Kartor:	Topografisk karta 9G NV Ekonomiska karta 09670 och 09671
Koordinater:	x = 65 35 75 y = 15 05 20
Gräns:	Med snedstreck rasterat område på, till beslutet, bifogad karta.
Fastigheter:	Skedevi Prästgård 1:5
Markägare:	Kjell Lundström och Fredrik Lundström Skedevi Prästgård 643 94 VINGÅKER
Area:	12,3 ha
Naturtyper:	Ädellövskog 12,3 ha, varav produktiv skogsmark 12,2 ha impediment 0,1 ha
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen Östergötland

2. Ändamål, föreskrifter och grund för beslut

(se beslutet om Prästängsuddens naturreservat)

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1 Naturbeskrivning

Prästängsuddens lövskog är en ekdominerad ädellövskog intill sjön Tisnaren i Östergötlands norra skogsbygd. Lövskogen ligger i relativt flack terräng. Trädskiktet i naturreservatet domineras av ek men även en del andra lövträd, som asp, al, björk, lind och lönn, finns. Ett mindre antal vidkroniga ekar finns, det stora flertalet ekar är dock rakstammiga. Skogen är förhållandevis tät med en lundartad flora som domineras av liljekonvalj och blåsippa. Här och var finns fuktiga sänkor.

Geologi och geomorfologi

Berggrunden inom naturreservatet Prästängsuddens lövskog består av urberg i form av gnejser av sedimentärt eller vulkaniskt ursprung av den äldre serien. Berggrunden är täckt av lösa jordlager i största delen av naturreservatet. På udden längst i sydost och i några mindre områden i den norra delen av naturreservatet finns mindre berghällar där berggrunden går i dagen.

Jordarterna inom naturreservatet består av varvig lerig omväxlande med sandig-moig morän.

Vegetation

I Prästängsuddens lövskog växer en lundartad, ekdominerad (*Quercus robur*) ädellövskog. Inslag av bland annat asp (*Populus tremula*), björk (*Betula verrucosa*), lind (*Tilia cordata*) och lönn (*Acer platanoides*) finns. Ett antal av ekarna främst i den södra delen är vidkroniga spärrgreniga vilket tyder på att de växt i ett öppnare landskap. Övriga ekar har en längre understam och en smalare krona som träd får när de växer upp i ett tätare trädskikt. Grova aspar står spridda i området. Nere vid stranden och i några fuktigare sänkor i den södra delen av lövskogen finns partier med klibbal. Inslag av gran (*Picea abies*) ökar norrut i naturreservatet. Tall (*Pinus sylvestris*) finns här och var i reservatet, främst i norr men i den södra delen växer några riktigt grova tallar dels utmed strandkanten och dels en bit från stranden.

Buskskiktet är förhållandevis tätt i naturreservatet och utgörs till största delen av hassel (*Corylus avellana*).

På marken växer en flora av lågörttyp som domineras av liljekonvalj (*Convallaria majalis*) och blåsippa (*Hepatica nobilis*). På många håll finns inget fältskikt utan marken är täckt av ett lager löv. I de fuktiga svackorna, som delvis är öppna, växer högstarrvegetation. Enligt uppgift ska också vätteros och tibast finnas i området. Utmed den södra strandkanten breder ut sig, medan den östra strandkanten åtminstone bitvis är öppen ut mot vattnet. Ingen noggrannare inventering av fältskiktet i naturreservatet har genomförts.

På ekarna växer bla de hotade arterna rosa skärelav *Schismatomma pericleum* och skuggorangelav (*Caloplaca lucifuga*). På asp återfinns den hotade arten liten punktlav (*Acrocordia cavata*). Andra signalarter som hittats i området är rostfläck (*Arthonia vinosa*), sotlav (*Cyphelium inquinans*) och skinnlav (*Leptogium saturninum*). På en grov ek i nordost växer den rödlistade blektickan (*Pachykytospora tuberculosa*) och på ekar i söder finns ekticka (*Phellinus robustus*). Det finns en liten andel död ved i form av lågor av de olika lövträden inom naturreservatet.

Fåglar

Fågellivet är normalt för en lövskog i denna trakt med t ex nötväcka, större hackspett, stare, bofink, blåmes, talgoxe, gulspurv mm. Gröngöling och stjärtmes finns i området. Ingen systematisk inventering av fågellivet har skett.

Däggdjur

De vanligaste däggdjuren som älg, rådjur, räv, grävling, hare och ekorre finns tillfälligt eller permanent inom reservatet. Olika andra smågnagare finns sannolikt också representerade. Ingen systematisk inventering av däggdjur har genomförts.

Övrigt djurliv

Den rödlistade snoken förekommer i området.

Förutsättningarna är goda för ryggradslösa djur inom naturreservatet då tillgången på blå ek är god. Viss tillgång på död ved finns inom naturreservatet. Ingen systematisk inventering av ryggradslösa djur har genomförts.

3.2 Kulturhistoriska förhållanden

På häradskartan från 1876 över Finspånge läns härad är Prästängsudden angiven som ängsmark dvs man skördade hö som användes till vinterfoder i området. Spridda lövträdssymboler finns utsatta över hela området på kartan.

Ett mindre antal spärrkroniga ekar i den södra delen av lövskogen vittnar om slätterepoken. Stenrösen som finns upplagda på några platser talar för att mindre ytor i området varit uppodlade som åker under åtminstone någon tidsperiod. Slätterbruket i området upphörde förmodligen kring sekelskiftet enligt muntliga källor i trakten. Efter att slättern upphörde betades området extensivt, ett mindre antal djur gick över ett stort område delvis bevuxet med skog och där även området på Prästängsudden ingick. Till följd av det svaga betet växte den forna slätterängen igen, framför allt med björk och ek, men även del barrträd växte upp i området.

Området betades extensivt ända fram till 1962 och har sedan dess varit helt ohävdad. Under krigsåren höggs det mesta av björken bort i naturreservatet. Efter att björken huggits bort bredde hasseln ut sig i buskskiktet dvs hasseln i stor mängd är förhållandevis ung i naturreservatet.

Området finns markerat på en svårtydd skifteskarta finns från 1709.

Inga fornlämningar finns registrerade inom naturreservatet.

3.3 Nuvarande markanvändning

Området har använts i sen tid för skogsbruk och jakt.

3.4 Tillgänglighet

Man når Prästängsuddens lövskog enklast från sjösidan. Från den större vägen som passerar Skedevi by leder också en brukningsväg via Prästgården till naturreservatet.

3.5 Slitage- och störningskänslighet

Prästängsuddens lövskog ligger förhållandevis långt från allfarväg och är inte heller särskilt störningskänsligt. Länsstyrelsen bedömer att det inte finns någon större risk för att slitage ska påverka lövskogen negativt.

3.6 Källuppgifter

Länsstyrelsen i Östergötland, 1983. Natur och Kultur - Miljöer i Östergötland

Skogsvårdsstyrelsen, Beskrivning av nyckelbiotoper på fastigheten Skedevi Prästgård 1:5

Persson, C., SGU, 1980: Beskrivning till jordartskartan Katrineholm NV, Serie Ae, Nr 41

Wikström, A.,SGU, 1983: Beskrivning till berggrundskartan Katrineholm NV och NO,
Serie Af, Nr 131 och 137
Härads-karta över Risinge tingslag af Finspånge läns härad år 1876

B. PLANDEL

1. Disposition och skötsel av mark

1.1 Kvalitetsmål för skötseln av naturreservatet

Kvalitetsmålet med skötseln av Prästängsuddens lövskog är att bevara en ädellövskog som är drygt 12 ha stor och som domineras av ek och där inslag finns av andra lövträd.

Hela naturreservatet ska utvecklas till en flerskiktad ädellövskog med ett stort inslag av död ved. De, för äldre ädellövskogar, karakteristiska arterna som finns inom reservatet skall kunna fortleva i livskraftiga bestånd.

Naturliga störningar av eld, vatten och vind ska ges möjlighet att påverka skogen i reservatet.

Äldre kulturhistoriska lämningar i form av bl a röjningsrösen ska bevaras.

1.2 Skötselområden

Naturreservatet består av ett skötselområde, bilaga 2.

Skötselområde 1

Areal: 12,3 ha

Beskrivning

Se allmän beskrivning s. 3 ff.

Mål

Lövskogen ska bevaras och utvecklas till en flerskiktad lövskog som domineras av ek med en del grova spärrgreniga ekar och ett stort inslag av död ved. Inslaget av olika lövträd ska bevaras. I lövskogen ska det finnas en karakteristisk och artrik kryptogamflora i livskraftiga populationer samt andra för naturtypen karakteristiska arter av tex insekter och fåglar. Floran i naturreservatet ska i huvudsak utgöras av lundflora av örtrik typ med bl a blåsipppa och liljekonvalj.

Åtgärder

All inträngande gran ska röjas bort. I den norra delen där inslaget av gran är större än i söder ska de bortröjda granarna företrädesvis huggas ner och tas bort från naturreservatet. I den södra delen där granarna står glesare och mera utspridda kan granarna ringbarkas och därefter lämnas kvar. Lämpligtvis kan ringbarkningen ske under flera år så att inte granbarkborren förökar sig i alltför stor mängd ett enskilt år. Detta kan förebygga angrepp av granbarkborre på, till reservatet, närliggande granbestånd.

Grova spärrkroniga ekar ska frihuggas dvs yngre träd som växer upp i kronan ska tas bort. Avverkade träd kan lämnas kvar.

I väster gränsar naturreservatet till en öppen betesmark. Eventuellt kan ett område inom naturreservatet med en bredd av ca 30-50 meter ingå i denna betesmark. Syftet med detta ska i sådan fall vara att skapa ett brynzon där övergången mellan de olika naturtyperna betesmark och lövskog sker successivt och inte som i dagsläget i en tvär gräns. Detta kan ge livsmiljöer åt ytterligare arter som är beroende av en brynzon.

1.3 Jakt

Jakt är tillåten inom reservatet. Älgdragare för fällt vilt får användas med stor försiktighet. Markskador ska undvikas.

1.4 Utmärkning av reservatets gräns

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

2. Anordningar för rekreation och friluftsliv

2.1 Övergripande mål

Naturreseptatet ska, under stort hänsynstagande till flora, fauna och kulturhistoriska lämningar, vara tillgängligt för det rörliga friluftslivet. För att göra området mer tillgängligt för friluftslivet och för att informera besökare planeras följande anordningar för friluftslivet.

2.2 Riktlinjer och åtgärder

2.2.1 Besöksplats och information

På den sydöstra udden ut mot Tisnaren i naturreseptatet ska en besöksplats iordningställas. Inom detta område ska en röjning av framför allt enbuskar ske så att området öppnas upp. Enstaka mindre träd kan också tas bort. På lämplig plats inom besöksområdet ska en informationsskylt med beskrivning av området samt föreskrifter för besökare sättas upp, se bilaga 3.

2.2.2 Anordningar för friluftslivet

Besökare till naturreseptatet förväntas främst komma från sjösidan via båt därför har Länsstyrelsen bedömt behovet av en parkeringsplats som litet. Inga anordningar utöver ovanstående besöks- och informationsplats planeras för reservatet.

2.2.3 Renhållning

Utplacering av sopmaja eller soptunna bedömer Länsstyrelsen inte vara nödvändig.

3. TILLSYN

För närvarande bedömer Länsstyrelsen att ingen speciell tillsynsman behövs inom reservatet. Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av naturvårdsförvaltningens personal.

4. DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Skötseln av naturreseptatet ska ske på ett sådant sätt att önskat resultat uppnås till lägsta möjliga kostnad. Effekterna av utförda skötselinsatser måste därför alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. Dokumentation och inventering

Systematiska inventeringar av lavar, mossor, svampar och insekter ska genomföras i området senast år 2005. På sikt kan även fågellivet vara av intresse att inventera.

4.2. Uppföljning

En uppföljning av utvecklingen av naturvärdena ska ske i de områden där åtgärder genomförs.

Frihuggningen av de grova ekarna bör följas upp genom dokumentation av kryptogamfloran på trädstammarna.

Om en brynzon iordningsställs i väster ska en dokumentation av kärlväxtfloran och dagfjärilar i zonen ske vid minst två tillfällen; dels innan några åtgärder genomförs och dels 2-3 år efter att åtgärder genomförts.

5. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

5.1 Ekonomisk utredning

Länsstyrelsen har gjort en ekonomisk utredning, se bilaga 4. Den ekonomiska utredningen är undantagen från fastställelse.

5.2 Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Alla i plandelen redovisade åtgärder bekostas av staten.

EKONOMISK UTREDNING

1999-11-26

Engångskostnader

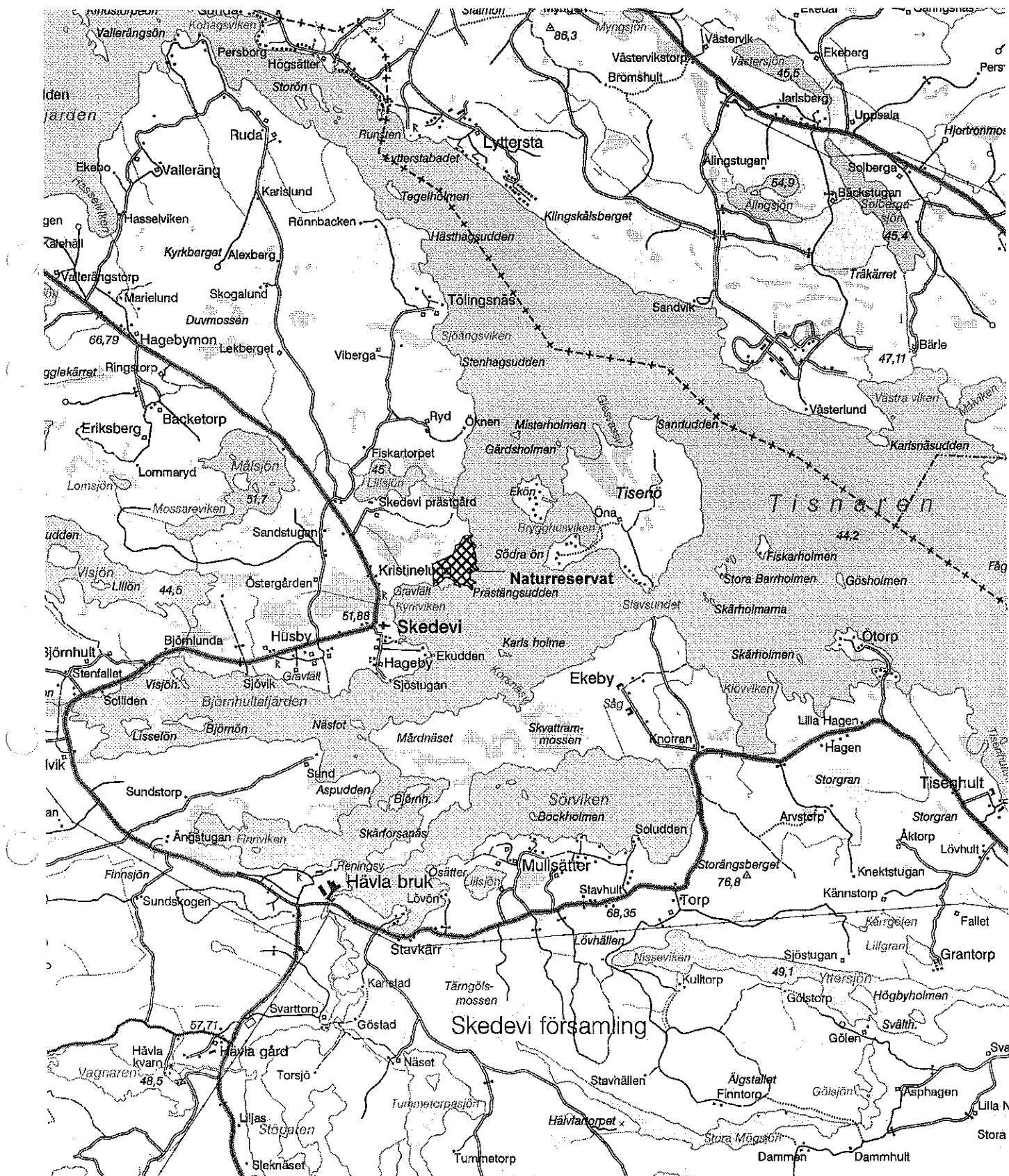
Markering av reservatets gräns	10 000 kr
Röjning av gran	15 000 kr
Dokumentation och inventering	40 000 kr
Uppföljning av skötselinsatser	20 000 kr
Informationsskyltar	25 000 kr
Ställning för informationsskylt	20 000 kr

Summa:	130 000 kr

Den ekonomiska kostnadsberäkningen grundar sig på 1999 års prisnivå.

Naturreservatet Prästängsuddens lövskog

Utdrag från topografisk karta Katrineholm 9G NV



Skala 1:50 000

600 0 600 1200 meter

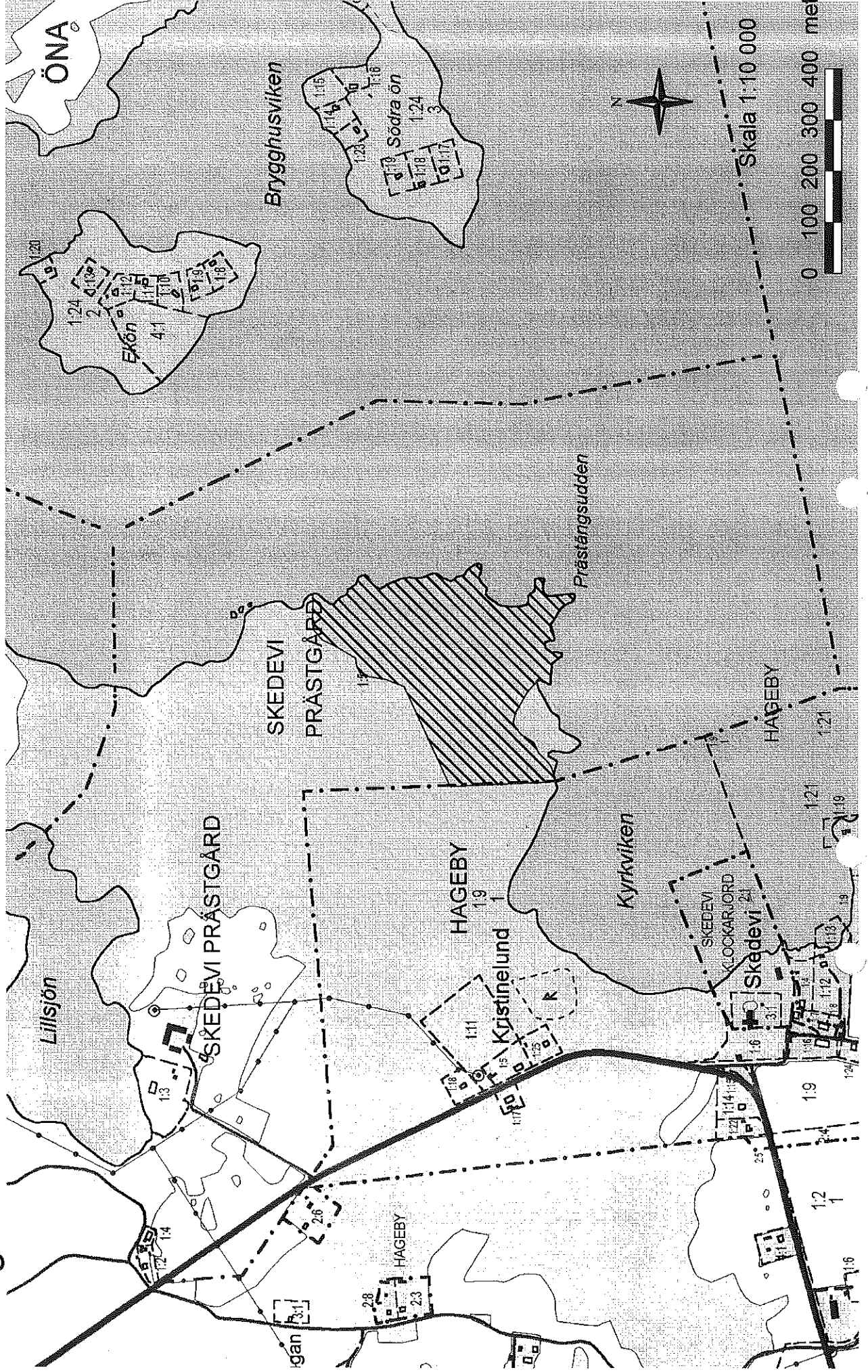


Naturresevatet Prästälvsuddens lövskog Finspångs kommun Östergötlands län

Bilaga 2

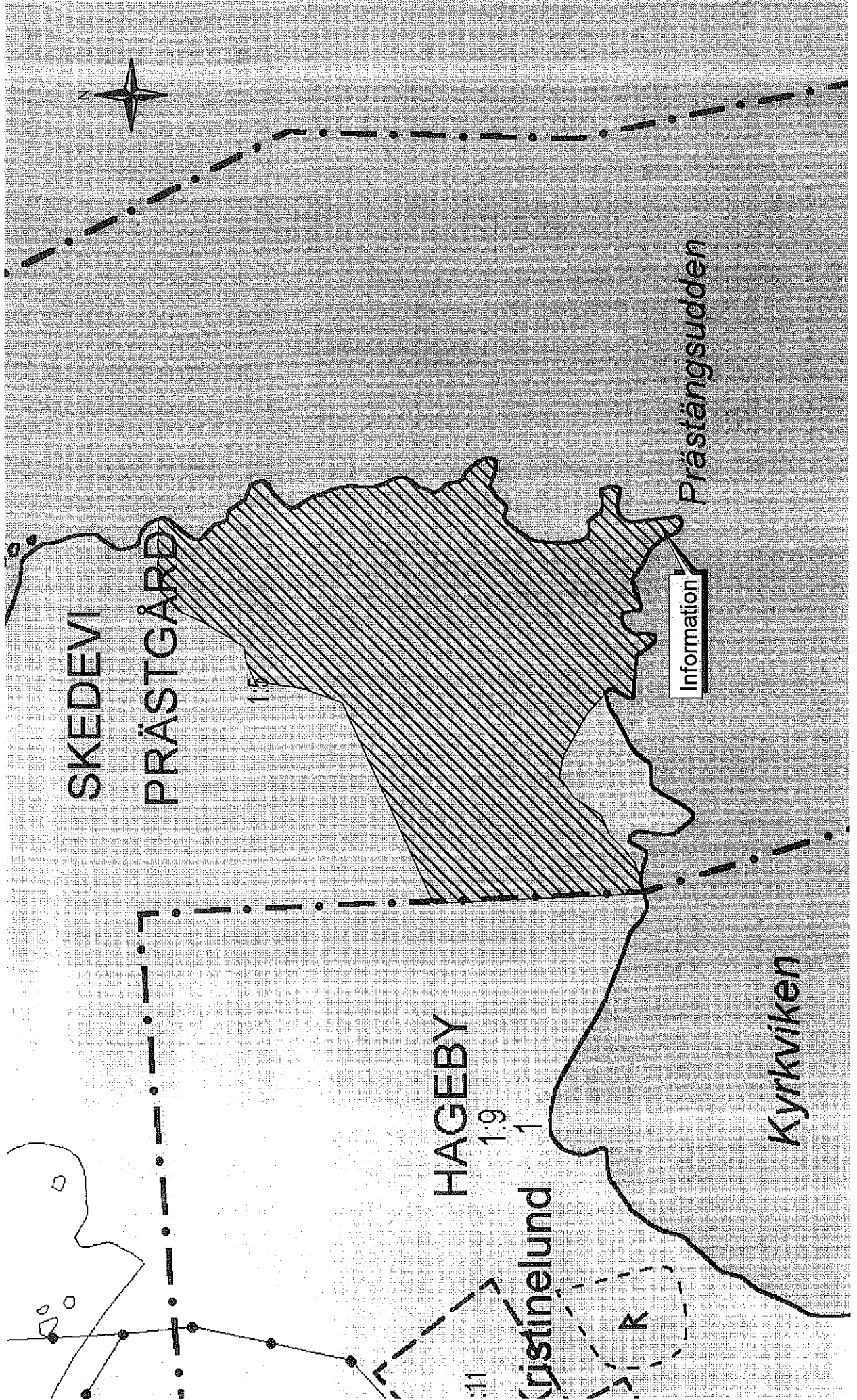
Kartan tillhör Länsstyrelsens beslut 2000-xx-xx
med dnr 2310-12409-96, 0562-206

 Naturresevat



Anordningar för friluftsiivet

Bilaga 3



Skala 1:5000
0 50 100 150 200 meter